

DIRECCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: Cadena de Cort, núm. 11.—PALMA.

SUMARI—¿Per qué?, per Moss. Segismón.—*Dolor y tristeza*, por El Obispo de Sión.—*Al Crucifijo*, per Mossen Jacinto Verdaguer.—*Buidors dins la Sèu*, per Veramita.—Sants y festes.—*Una paraula dolga*, per Mossen Segismón.—Noticies històriques.—*La Sang*, per Miquel Costa y Llobera, Pbre.—*El Golgota*, per † Rafael Tous y Ferrá.—*Cronicó*, p' es Cronista.—Anuncis.

¿PER QUÉ?

(Acabament)

¿QUÉ ha fet el sacerdocí a son poble?

Lo mateix de Cristo, *pertransit beneficiendo*; per tot aquí ahon passa, per tot fa bel! Tal volta no poría dominar son fill rebelle un pare si no fos per el confés qui l' aconsella y domina; pot esser plorarí a un recó una mare desolada, o moriría de pena vent deshonorat el boçinet de son cor, sa filla, si no li hagués mostrat el perill el ministre de Deu; si ell no ho impedís, cuantes vegades estrencaríen els vincles sagrats del matrimoni! ¿Quifa entrar el rich dins el casull del miserable, y, mentres per amor de Deu li dona l' almoyna, li fa estrenyer ab tendresa la ma del pobre, del pobre que 'l mon refúa? qui posa fre a les passions? qui atura la llengua verinosa del qui marmula, el braç del venjatíu? qui fa tornar al lladre lo mal adquirít? qui axuga 'l plor del desdixat? qui ensenya a mirar el cel per oblidar les baxeses de la terra? qui sosten la vida de familia, fa possible y sufridor el viure, tanca les portes de lo infern y obri les del cel? no es el sacerdot? Sens la Relligió, sens els seus ministres, qué sería del mon?... un desgavell immens, un axam d' orats!

En mal hora prengueren a l' Esglesia sos bens, els bens ab que dava gloria a Deu, man-

tenía y ensenyava als pobrets y a sos ministres; y després per retorn nos diven *lladres*!

Tothom sab qu' avuy el clero es pobre, qu' a molts los falta lo més precís per viure; que, sols per ells ingrata nostra roqueta, los plany fins tot el bocí de pa que sovint han d' anar a cercar a terres llunyanes... Sols a ben poch ha senyat el Govern una soldada tan mesquina, que la refuaría tot menestral; no mos torna el deume de lo que mos prengué; y si just els qui duen demunt ses espatles el pes fexuch de les dignidats més sublimes de l' Esglesia reben de la Nació una recompensa un poch més abundosa, que no arriba de bon troç a la que dona a molts de sos empleats, som nosaltres, es lo qu' está assalietjat per l' Esglesia lo que fa anar la barca a fons, y, si la roega el corch del deute, de la pobresa, sols d' aquest cap ne poren fer osques!

Tot home de carrera vest robes molt riches, té sa casa ben moblada, viandes prou exquisides; tothom ho troba natural. Es ben llarga y fexuga la carrera del sacerdot y ¡quina injusticia! no més a ell li planyen lo poch que té, no poren sufrir que guanyi una miseria per dur un tros de pa a sa boca: qui no ha reparat quant acompanya el sacerdot a lloch sant el cadavre d' un fael, la manera poch digne com el tracten, el modo com insulten, la befa que 'n fan? qui no l' ha vist confús, cap baix, quant li fan surtir les colors a sa cara el desenfrement y desvergonya d' homes grossers, que nigú cuida de castigar axís com mereixen? Si ho fessen a persones de qui fa fer o a qualche polsich, be trobaríen sabata en son peu! però es a un sacerdot y *axò qué hi fa?*...

Sols per Deu s' asseu en el tribunal de la penitencia l' ungit del Senyor... qui pot contar les hores d' angunia, les intranquilidats, la pena y amargor que li costa el veure la miseria de tantes ánimes preses dins les xerxes y

filats de vicis y passions! qui sab quantes llàgrimes vessa als peus de Cristo clavat en creu quant no ha pogut lograr qu' un pecador plo-
ràs sos pecats, y, trossetjant son cor, li ha hagut de dir: "Fill meu, no 't puch absoldre"? Y 'l mon no ho sab, ni ho vol entendre y creu que tot ho feym ¡Deu meu! per l' interés mesquí, per l' avaricia innoble!

Si axò es donchs el sacerdot; si tan de be fa al poble; per qué mos tracta el mon tan malament? per qué mos té tant d' enuig, per qué mos escarneix y mos vol apedregar?

Res m' ho explica millor que l' Evangeli de S. Lluch. El Bon Jesús ensenyava la veritat, per axò l' insultaven; corregia els defectes d' aquell poble ingrati, per axò 'l volían apedregar; que, segons explica S. Agustí, era el metge qui mostrava les ferides, els mals asquerosos y, era tanta la febra d'aquells malalts, que frenétichs, alienats, se giraven y l' emprenían cuantre el qui volía curar sa greu malaltia. Ja ho ensenyá el Salvador: "Votros, deya als Apòstols, no sou del mon, per axò sereu avorrits; si fosseu del mon, aquest estimaría lo seu. Sereu escarnits, calumniats, perseguits, que jo ho he estat primer, y no deu esser més el dexeble que son mestre, el sirvent que son senyor. Vos enviy com a ovelles entre llops; estau idò alerta que vos trayrán."

Vet-aquí per qué: el sacerdot predica la veritat, que sempre es amarga per els dolents; per axò no mos poren veure: el sacerdot, corregiex defectes, reprèn les passions y no mos ho volen perdonar; per axò axecan pedres per ferirnos. Mirau, sinó, quins son els sacerdots més avorrits, més calumniats; sempre els qui més s' afanyen per conrar la vinya del Senyor; els qui ab més llibertat saben dir a cualsevol sens temor: "*non tibi licet! axò no ho pots fer!*" La Companyia Jesús es sempre la qui crida ¡alerta! als massa confiats, sempre es posen els seus sacerdots en el lloch de més perill, son els qui combaten l' inimich ab més esforç, els qui més destrossa li fan... per axò son sempre els més avorrits, els més calumniats, els qui reben sempre les primeres pedres. Per axò en tot avalot mogut per l' impiedat s' hi sent avuy el crit funest de ¡muyren los Jesuítas! tota guerra quantre l' Esglesia y sos ministres comença perseguint als Jesuítas!

Si ab expressions tan amargues hem escrit avuy, no es, no, nostra pobressa, nostres sufriments qui les mos dicten: es d' amor y respecte que 'n tenim fretura; sols axò assacia el cor: mos estimaríam mil vegades més una mica de bona amor que doblers a palades. Ens dol esser avorrits, mos sab greu porque axís les ànimes s' allunyen de nosaltres y ensemps de l' Esglesia y de nostron Deu y 'l perjuy es

per elles. Som com les violetes: un infantó esburbat les malmena y esflora: reparauli la mà; embalgama de tan bona olor. Vet-aquí la venjança que volem per els qui tan malament mos tractan: *la venjança de la violeta!*

MOSS. SEGISMÓN.

DOLOR Y TRISTEZA

SOBRE todas las tragedias de la historia levántase imponente y aterrador el sacrificio que en estos días recuerda conmovida la cristiandad. Grandes catástrofes, violentas sacudidas han sufrido la Iglesia y el mundo en diez y nueve siglos. Persecuciones crueles; guerras sangrientas, imperios que se hunden, dinastías que mueren y ciudades y pueblos que desaparecen al soplo de la justicia divina, legando al alma duelos inconsolables y profunda tristeza al corazón...

Pero ninguno de estos dolores ha resistido la acción del tiempo, y su tristeza, al correr de los años, se disipó. Sólo queda un dolor en pie; sólo una tristeza sobrevive, y mientras dure el mundo y las generaciones se renueven enlutará la conciencia la sombra de esta tristeza, y las almas agradecidas pagarán el tributo de sus lágrimas á este dolor inmenso y universal. Mirad sus evidentes señales en torno nuestro. Penetrad en las regiones de la indiferencia; llegad hasta las fronteras del mundo religioso, y en los mismos límites de la incredulidad hay silencios extraños, treguas inesperadas y ondulaciones de devoción y de recogimiento tales, que si no arguyen participación sentida ó fraternidad en nuestro duelo, son pruebas de respeto presentadas á las tristezas de la verdadera piedad.

Pero en donde alcanza mayor expresión el duelo de la gran familia cristiana, donde el dolor se revela en su grandiosa majestad es en el interior de nuestros templos. Apenas si puede sufrir nuestra mirada tanta pena y desolación. Lámparas apagadas; altares en desorden; el tabernáculo sin Dios... silencios de tumba interrumpidos por lamentaciones de muerte, y el ara sin hostia y suspenso el sacrificio, que es la esperanza de las almas santas del Purgatorio y el consuelo y la vida de los justos en la tierra.

Dominados por este dolor que nunca muere, y llenos de esta tristeza que durará mientras el mundo exista, vienen los fieles á meditar y llorar al pie de la cruz bendita donde murió Jesús nuestro hermano divino, nuestro adorable Redentor. Todo el que sufre levanta á Cristo su vista confiada y encuentra en su sacrificio bálsamos de consuelo y de resignación; todo el que ama viene á leer en sus llagas la historia de su misericordia sin fin; y la virtud vacilante busca al pie de la cruz prodigios de fuerza, y el alma atormentada por el remordimiento encuentra á los piés de Cristo, como la Magdalena, milagros de misericordia y de perdón.

Hay en la pasión y en la muerte del Hombre-Dios dolores y tristezas de las que el corazón agradecido ni puede, ni se quiere consolar.

EL OBISPO DE SIÓN.

AL CRUCIFIX

¿Qui sou, oh Vos, que trobo sempre seguint mos pasos en hores de tristesa y en dies d'amargor?

¿Qui sou, oh Vos, que sempre los amorosos braços m'obriu, sent Vos santíssim y jo vil pecador?

¿Qui sou, oh Vos, de pobres y débils fortaleza?

¿Qui sou, oh Vos, que sempre donau la mà á qui cau, guariu totes les llagues de qui les vostres besa, y á aquell que ab Vos sospira, tan prompte aconsolau?

Entre germans vos miro que's baten quimerosos fent abaxar les armes per darse'l bes d'amor; vos veig dintre l'arcova vetllant, prop dels esposos, lo nin de cara d'àngel que hi fila somnis d'or.

Vos veig entre'ls selvatges en mans del missionista: quan ell obre sos llavis, ja Vos-heu predicat; ses ànimes esquerpes Vos sou qui les conquista y après á voladuries les du á la eternitat.

Quan la justícia humana condemna á algú al suplici, la escala del patíbul Vos la pujau ab ell, y com si ab ell volguésseu partir lo sacrifici, demunt sa vesta innoble lluhiu com un joyell,

Quan lo flagell del cólera ó'l monstre de la guerra de sa gentada escombran les viles y ciutats, á Vos ningú us ne llança; guardau ciutats y terra y aquells que á Vos s'acullen, son los més ben guardats.

Al hospital los pobres fillets dexan al pare, l'espòs dexa la esposa, Vos amparau á tots: Vos feu d'espòs dolcíssim, de fill, de pare y mare, y allà duheu més bàlsam hon s'ouen més senglots.

Com àncora us estreyen les mans en l'agonía, pels llavis que us adoran vos cerca l'esperit, y quan del fret cadavre tot home se desvia, Vos l'abraçau encara plorant sobre son pit.

¿Qui sou, oh Vos que trobo per tot ahon se plora, al angle de la golfa y al fons de la presó, al trist tot ensenyantli lo cel hermós que anyora, y al criminal dihentli paraulas de perdó?

¿Si un home sou que dáreu la vida en sacrifici, hon la herba remeyera per tots los mals culliu?

¿Si Deu, donchs com vos miro morir en un suplici?

¿Si Rey, per què la púrpura de vostra sanch teñiu?

Un Deu sou que del home voleu passar les penes, un Rey sou que per ceptre volguéreu lo dolor; com veniau á traurens de totes les cadenes, de totes ¡ay! volguéreu sentir la pesantor.

Per tot arreu sospira, per tot arreu gemega en son penós viatge la trista humanitat; perçò de vostres llàgrimes lo doll per tot s'engega per tot y cada dia rentantla de pecat.

Perçò ab tants plors lo vostre se torna rierada, que creix com lo riu Segre baxant dels Pirineus; perçò com es de totes les nostres fabricada vos pesa tant la càrrega fexuga de la Creu.

Jesús, Jesús, ¡oh mártir de nostres impropis, oh víctima sagrada de nostra estimació!
servéscanvos los nostros condols de refrigeris
que après plourán en dolces rosades de perdó!

MOSSEN JACINTO VERDAGUER.

Buidor dins la Sèu

ENGUANY hey ha predicat els sermons cuaresmals el Rvd. P. Videllet S. J., qui, desde els primers, advertí al auditori que *no levantaria polvoreda*, sino que se subjectaria á lo prescrit p' el nostro Sant Pare Lleó XIII, explicant clarament y sens vanes elocucions, la Doctrina evangèlica. Axí ho ha fét, demostrant ab esperit de prudent missioner que coneix els amagatais del còr humá ple de flaqueza y l' actual perversió de la nostra societat.

Bé ha discorregut sobre interessantíssims temas, y ha proposat remeys infalibles per la regeneració moral dels pobles. Pero, la concurrència d' oyents ha estat escassa, sobre tot d' homos. ¿An á que se deu aquesta buydor, aquest... desaire?

Creim que á tres motius. Primer: á que molts de concurrents á la Sèu que, en altres anys, solían *ferhi bulto*, eran atrèts per pura curiositat de sentir y criticar les *conferencies* del orador A ó B, y no moguts p' el desitj d' escoltar y trèure profit de la divina paraula. Segón: á que les creències catòliques enguany, ¡desgraciadament! dins Palma van de rota batuda, com á resultat de l' escandalosa propaganda dels llibres immoralíssims y de periódichs protèrvos (en gran part sostenguts p' els catòlics) cual tasca seguida es la de difamar la nostra Santa Relligió y els seus ministres. Tercera: (y axò es lo més dolorós), á que els baixos y els mitjans, imitan als de més amunt en los mals ecsemples que donan. Deu mos guard de signar á nigú amb so dit; no serém noltros qui tirarem la primera pedra; pero, ¿no es veritat qu' el catolicisme pràctich dels homos més visibles per sa posició social, dins Palma, deixa molt que desitjar als uys del poble? ¿No es veritat que, massa sovint, d' allà hont hauriam de rebrellum prenim fum? ¿No es veritat que la persistent desunió dels qui mos tenim per *bòns* dona greix als qui fan gala de ser dolents; y per *allò* mos guanyan y trepitjan?

Veis aquí com s' apaga y se mòr la fé dins un poble; perque no bastan els sermons que mos predicen desde els pulpits, lo que manca son sermons predicats ab ecsemples de vertader *catolicisme pràctich* en la vida familiar, y en la pública social.

¡Mala senya es veure tanta *buidor* dins la Sèu! Si seguís així, dins pochos anys podrian excusarse d' estampar billets de la parroquia.

¿Son mals d' emprende y de pahir els nostros *rècipes*?... Amb xarops no 's cura la cangrena.

VERAMITA

SANTS Y FESTES

DE LA PRESENT SETMANA

- Día 1.—Dilluns.—S. Venancio mr.
Día 2.—Dimars.—S. Francisco de Paula fundr.
Día 3.—Dimecres.—S. Benet Negre conf.
Día 4.—*Dijous Sant*.—S. Isidoro arcab. de Sevilla.
Día 5.—*Divenres Sant*.—S. Vicens Ferrer conf.
Día 6.—*Dissapte Sant*.—S. Guiem abd.
Día 7.—*Diumente* ✕ *Pasco de Resurrecció*.—S. Epifani bisbe.

Una paraula dolça

QUANT la justícia dels homes no 's pot satisfer ab les penes més grans, ni ab los cástichs més terribles, y 's veu forçada a condemnar a mort un malfactor, sovint el poble, enutjat cuantre el qui ha começos tants de crims, s'alegra de que sia ben castigada tanta iniquitat y dona per bona aquella sentència. Per axò quant arriba l' hora, en el lloch del torment s' hi aplega un bon estol, ab mirada dura y rencorosa, ab expressió cruel y venjativa; emperò arriba aquell ser avorrit de tothom; darrera el Sant Cristo hi va confús, lligat, vestit d' ignominia, sens forces... puja l' escala de son suplici, es gira y ab faç esgrogaïda y trasmudada, ab veu tremolosa demana perdó... Se comouen tots els cors, s'obliden de sos crims, tota rencor calla, ja no veuen més que un germá ben desgraciat y de cent boques ne surt a la una un crit imponent de: «*Deu te perdó axí com jo 't perdón.*» Si tan a punt arribava de sopte el perdó del Rey, tothom faria mans-belletes... De bon grat donen una almoyna per el bon repòs de la seva ànima, qualche cor piadós esclata en plor; y aquell desdixat abans de morir contempla l' Imatge de Jesús clavat en creu, qui par qui li diga: «Coratge, fill meu; per tu abans vaig passar aquesta afronta; coratge, idò: t' esper braços uberts, *avuy estarás ab Mi en mon Reyne.*» A son costat el ministre d'aquell mateix Deu li dicta una oració, ab bona amor li diu paraules dolces de confort, el poble qui l' enrevolta ja no l' avorreix, no; el compateix; per axò troba una mica de conhort en sa desdixta, conformat s' entrega a la mort, y no 's tan cruel sa agonia. Darrera es giran les cares per no veure quant el botxí estreny el dogal, y estan fonda l' impressió de tothom, qu' els pares donen un cop a sos fills perque jamay l' obliden y les servesca per escarnament!

* * *

Fonch tanta la crueldat d' aquell poble embrutit per les idèes del paganisme, d' aquell poble sens dignitat, sen fre en les seues passions, que per tot vici tenia un Deu y axis de tota iniquitat ne feya virtut; d' aquells romans orgullosos y sens cor, qui, just per espassar sa rabia, feyan açotar als esclaus y distreyen son desfici escoltant tota la nit els gemechs qu' arrancava a n'aquells miserables torment tan horrible; fonch tan gran la seua crueldat qu' arribá a trobar un pler vent trossetjar els cossos dels cristians, a pendre per divertiment contemplar els torçors de la seua agonia cruel; per axò sovint es sentia dins Roma el crit de «*¡Cristians a les feres!*» y s' umplien els grahons de l' anfiteatre, brufats d' or y pedreria, perfumades ses vestes espléndides, ab garlandes de roses, ab tota magestat y ufanesa hi anava el matex Emperador ab la llarga acompanyada de tot son servey, y no hi feyen falta els prudents senadors, ni les nobles y també envilides matrones... Axí com el tigre s' enfureix encara més vent la sanch de la seua víctima, axis també aquell poble quant mullava l' arena la sanch dels mártirs, quant trossetjats sos cossos, espargits per aquí y per allà sos membres qu' encara bategaven, contemplava aquella destrossa, vent escarrufaments y torçors qu' aborronen; llevors frebrosench y ubriach, udolant coma feres demanaven encara més cris-

tians... aquell poble goçava ab pler brutal, es ver! però no tirava a la cara de ses víctimes el sarcasme, no 'n feya befa: desiara si sentia qualche crit d' esglay... era un cor qui no poria resistir tal espectacle! y qui sab, qui sab, si vent la mirada mitx apagada d' un cap, que redolant s' era allunyat de son cos, y encara cercava el cel; un braç desnossat, una ma qui ratjava y forcetjava per signar cap amunt; qui sab si qualcú entenía aquella ullada misteriosa, si qualcú comprenía qu' aquell signe volia dir: «Allá, en les altures, *braços uberts mi espera mon Deu; avuy ab Ell reposaré en son Reyne.*»

Torments nous, ja may sentits en les carns delicades del tendre infantó, de la donçella immaculada, del jay empés y desvalgut, los hi provaren, qu' es costum dels covarts esbravar sa rabia impotent en los sérs més débils, y desiara 's veren maravelles grans: devant els mártirs perdía el foch sa calor, s' esmussava el cer millor trempat, perdía el tall la destal ben esmolada, obliden el tigre y 'l lleó la set de matança y acalat el cap s' atensaven per afalagar als sants mártirs, y a sos peus hi caygueren sos matexos botxíns demanantlos la seva bendició, el nom dolç de germans, el dret de morir com ells per el Deu ver-tader. Si escampaven la vista, destriaven sos bons germans, qui los contemplaven ab amor y enveja, que s' encomenaven a les seues oracions, qu' esperaven replegar ses despulles sagrades per durles ab processó misteriosa y augusta a soterrar dins les catacumbes, y era tan dolç el seu conhort, qu' entre dolors, torments y martiris sonreyen; tan suau la seva agonia, qu' entonant alegres cántichs de victoria s' adormien en braços del Senyor; tenian ben impresa l' esperança qu' agombola, feya bategar sos cors la veu de son Deu qui les deya: «*Prest t' asseurás devora Mi en mon Reyne.*»

* * *

El braç irat de la venjança eterna de lo Altísim havia ferit al Bon Pastor; alloure udolava tot un axam de llops afamagats, qu' era arribada la seva hora; y esmarrides eren fuytes a amagarse les ovelletes porugues: ja ho cantá 'l Profeta: «Feriré 'l pastor y s' espargirán les ovelles.»

Fora de la Ciutat Santa, demunt la montanya de la redempció s' era axecat l' arbre de la vida, la santa creu; extés en ella, com si fos un malfactor, hi patia dolors sens mida la matexa innocencia, el Fill de Deu, Cristo Jesús: però ¡ay trist! era l' *Home dels dolors, el qui sabia que cosa era sufrir!* demunt Ell s' eran acaramullats torments y martiris, penes y angoxes que no arribaren a sufrir tots els mártirs plegats; que just per Ell foren dictades les paraules tristes de l' august Profeta: «Per tot me voltaren dolors que maten, torments d' infern!» Abans de carregar demunt ses espatles la creu abrusadora nostres pecats, ja no tenia fesomia d' homo, tant havia penat! y ben segur n' estava Pons Pilat, per alliberarlo de la mort afrontosa, prou sobrava qu' el ves el poble, era impossible que no s' ablanís tot cor devant l' espectacle de tals sufriments, per això crida 'l poble: *vet aquí l' home;* però son feres los fills de Israel y «¡cayga demunt nosaltres la seva sanch, criden enfurits, demunt nosaltres y nostres fills!» ¡Desdixats! ¡prou hi caygué demunt sos fronts!

De mort n' está ferit el Bon Pastor; ¡el voltarán al menos belant amoroses, per endolgir sa agonia, les seues ovelles volgudes, les ovelles per qui

dona la seva sanch, puix mor perque elles pugan viure per a sempre?

¡Ay, no! son fuytes, l' han dexat tot solet, lluny d'ell cercan redòs, s'es esgarriada tota la guarda; a sos peus sols hi udolen llops cruels. No s' aconhorten sos inimichs ab que muyra ab la mort més afrontosa y horrible, no 'ls assassie els torments que ja ha suferts, no 'n tenen prou ab haver passat tota mida en los torments per ferlos més vius y llarchs: ab tot el refinament de la crueldat més innoble n' han inventat de nous, li han fet assaborir tota afronta, y quant ja está a punt d' espirar, quant el sol ja 's vest de dol y 's commouen fins y tot les mateixes pedres, encara li aparellen el sarcasme vil, la befa desenfreída.... Al peu de la creu si era aplegat tot el poble; però son tornats feres els fills de Sión! aquells ingrats ja no 's recorden de tantes mercès y beneficis, aquell poble es jeurer y material: el vol axecar per Rey y prest l' apedrega; el du ab rams y paumes, entona l' *Hosanna*, y tost el clava a la creu!

Tothom segueix ja 'l mal exemple dels Prínceps y Mestres de la Lley: es cruel l' escarnot que en fan: el veuen humillat, sens forges, suspés entre el cel y la terra y ab cridoria d' infern: "No ets tú, esclamen, el qui destrueis el temple sant y en tres dies el tornes axecar? perqué donchs no devalles de la creu? si ets Fill de Deu, com no ve a ajudarte Deu? que te 'n alliber, si li plau, y axís veurem si ets el Christo!" Fins y tot els dos lladres que clavats en creu, a la dreta y esquerra del Bon Jesús, li fan part de la seva deshonra, s' atrevexen a escarnirlo, dientli el mal lladre: "Si ets el Fill de Deu, salvet a tu y també a nosaltres" tanta era la ceguera dels humans!

Quant veitx a mon Salvador qu' abraça la creu volguda l' admir y 'l compateisch; quant d' en un en un repás els torments de la vía dolorosa s' m núa el cor de pena; però quant sent les fletomies que escupen a mon Deu sos cruels botxins, la befa y lulea que 'n fan, llevors se rebella mon esperit; sent tot l' escarrufament d' un torment qui no té nom, ni comparança. No li falten per morir en pau al pitjor dels malfactors qui 'l compateisca; fins y tot dins l' anfiteatre dels pagans hi troben una ánima compasiva els sants mártirs, y sols quant espira el Rey de cels y terra, el Deu tres vegades sant, el qui per tot ha escampat favors y maravelles, no més llevors ha de faltar una ánima compasiva, un cor piadós, no ha de sentir una paraula dolça de conhort? Al peu de la creu, esmortida de dolor, hi está, es ver, sa Mare volguda; però no es ella qui deu parlar, dins son cor ofereix a lo etern Pare els sufriments de son fill car y també els seus per fer més abundosa la redenció, y no s' atreveix a aminvar tan grans dolors, que fins aquest punt respecta la voluntat de lo Altíssim: també hi son el dexeble estimat y les tres Maríes qui be l'aymen, però gela sos cors un dolor sens mida y no poren dir una paraula: haurá donchs d' espirar el Salvador sense que n'igü el regonega per Deu y li mostri una mica de bona amor? ah, no! un raig de llum del cel arriba al bon Lladre, y reprén la fletomia de son company dientli: "Tu y tot qui mors com Ell no't compateixes de sos torments? nosaltres patim y be ho merexem, però ell ja may ha comés cap mal,, y llevors girantse al Salvador li diu: "Recordauvos de mí quant arribeu a vostron Reyne..."

¡Oh confessió sublim! Regoneix la seva ignorancia quant el veu morir com un malfactor,

condemnat per el Jutge, per els sacerdots y per tot el poble; ben alt publica la seva divinidad quant arriba a lo més gran el seu abatiment, quant el dexa en la desolació el mateix Pare Etern: parla de son Reyne, y no mor ab tanta ignomia un esclau! Si mentres escoltava S. Pere les lliçons de vida eterna que de son cor ne brollaven, vent les maravelles sens nombre qu' admirarán totes les generacions, escoltant els batechs de son cor amorossíssim, per confessarlo com a Deu fonch precis que 'l Pare lo hi revelás: ¡quina revelació degué rebre el Bon Lladre, quin raig de llum més potent no s' hagué de menester per ferli veure misteris tan sublimes, per regonexer la seva divinidad amagada devall un vel tan espés d' humillacions y afrontes, per ferli entendre que després de mort y tot l' havia de fer ditxós a l' altra vida, no més que d' Ell se 'n recordás aquell Jesús de Nazaret qu' a prop d' ell espirava! Per axò m' encanta aqueixa confessió: fonch l' única paraula amorosa que va sentir en sa agonía mon Deu, y 'm roba el cor y la hi agreyesch, lo mateix d' un fill, que per son mal fat no ha pogut esser devora el llit de son Pare volgut quant espirava; llevors quant arriba, ab veneració besa la ma de son bon amich qui ha closos els ulls dels qui tant estimava, perque no morís en la desolació!

Bona recompensa li doná el Senyor. «*Avuy, li digué, avuy t' asseurás prop de Mi en mon Reyne*» y aquell malfactor es honrat avuy demunt los altars ab lo nom de Sen Dimes, com el primer fruyt de l' arbre sant de la redempció.

* * *

Fills de la Creu, quant sia perseguida per inimichs sens nombre l' Esposa de nostron Deu, l' Esglesia Santa, quant sentireu que fa befa de nostron Deu l' impiedat, y flastoma de sos ministres y per demunt lo més sant hi escup el verí del sarcasme, llevors, en moments tan trists, confesau com el bon Lladre a nostron Deu, treys la cara per Ell y vos será ben pagat. Quant estenga l' agonía vostron cos y la mort venga a darvos el derrer bes, llevò, estrenyeu demunt vostron pit la creu salvadora, bessau ab tot l' afecte del cor la seva imatge, digauli qu' Ell patí y era innocent; que vosaltres patíu per vostres, pecats demanau que 's recordi de vosaltres y, ¡no ho dup-teu! será dolça vostra agonía, vos agombolará l' esperança, sentireu la paraula dolça de vostron Jesús: «*Avuy reposarás ab Mi en mon Reyne.*»

MOSS. SEGISMÓN.

NOTICIES HISTÓRIQUES

Any 1445.—Día 6 d' Abril á Bossa de Cerdanya, la conmemoració de la mort de son bisbe D. Fr. Juliá Tallades, natural de Campos, el qual havent prés l' habit en el convent de Sant Domingo de Palma, per el seu sábrer y virtuts vá ser elegit Inquisidor de Mallorca, Provincial dels convents de tota la corona d' Aragó, y en recompensa de lo molt qu' havia treballat en benefici de l' Iglesia y del Estat, fonch elegit Bisbe, lluhint ab aquest alt destino, ses dots de discreció, prudencia y pietat cristiana, que li eran con-naturals.

LA SANG

FIGURA DE JESÚS CRUCIFICAT VENERADA Á MALLORCA

NOTA característica de la pietat en los pobles de raga catalana es la devoció á la Sang de Nostre Senyor Jesucrist, devoció qu' encara dura pel Rosselló incorporat á la França, com una de-xa venerable de familia. Mallorca d'una manera particular conserva tan lligítima devoció concentrada en la miraculosa figura de Jesús Crucificat.

Fundat á mitjan segle XV l' Hospital General de Mallorca per iniciativa del Venerable Fray Bartomeu Catany, del Orde de Sant Francesch, una butlla de Pío II als 8 de novembre de 1458 hi establí la Confraria de la Sang de Nostre Senyor Jesucrist, pera donar socors als pobres malalts d' aquella piadosa fundació. Tan privilegiada nasqué dita Confraria, qu' entre moltes altres exencions y gracies contingudes en la butlla de la seva erecció, figura la de no estar subjecta al interdicte episcopal. Una obra de tanta pietat, començada per un relligiós com el Venerable Catany, hòme apostòlich y popularíssim, gran pacificador en les discordies entre pagesos y ciutadans, sostinguda pel prestigi del Cardenal Cerdá, Trinitari mallorquí, tan afavorida del Papa com del rey Alfons V d' Aragó, hagué d' arrelar fundament entre 'ls fills de Mallorca. Noves concessions fetes per Joan II y pel Rey Catòlich s' ajuntaren ab noves gracies pontificies, fins al punt de que l' Hospital y la seva esglesia l' any 1548 foren agregats á la basílica de Letran ab la participació de totes ses indulgencies y privilegis. Urbá VIII l' any 1641 declará novament les anteriors prerogatives y en particular la de fer solemne processó pel Dijous Sant á fi de treure la venerada figura de la Sang y portarla á totes les esglesies de Palma inclús á la Sèu. La Sagrada Congregació de Ritus als 10 d' abril de 1734 concedí á Mallorca l' ofici propi de la Sang de Nostre Senyor Jesucrist, aprovat ja per la Esglesia de Valencia.

No hem pogut trobar l' any en que fou esculpida la venerable figura de la Sang, qu' es de su-ro, á fi de que resulti més lleugera y puga fácilmente ésser portada en processó essent de tamany natural. L' aspecte de l' escultura sembla indicar una obra del segle XVI ó principis del XVII. Segurament era ja aquesta imatge la que fou colocada, ab acompanyament del Visrey, dels Jurats del Gran Consell y del Capítol Catedral, en la seva renovada capella día 23 de setembre del any 1685.

Desde llavors les generacions mallorquines han desfilat per aquell camaril en processó interminable, rendinthi 'l tribut de pregaries y ofrenes, d' aspiracions y llágrimes, d' alegríes y dols. A qualsevol hora del día qu' aneu á visitar la Sang, trobareu gent devota que fa oració dins la capella, qu' atravessa aquell vestíbul, que baxa ó puja aquella escala ahont les parets están recubertes de presentalles, testimonis variadíssims de la gratitut y devoció de tot un poble. No sols de la ciutat, sinó també de les altres poblacions y fins dels llogarets més forans de l' Illa, acudexen los devots de la Sang á adorar la sagrada imatge, sobre tot per la festa del primer diumenge de juliol y per la Setmana Santa. Les llimosnes que 's van depositant al peu d' aquell Sant-Crist oferexen á la Diputació de la provincia un recurs importantíssim pel sosteniment del Hospital. La Diputació, successora del antich Consell, celebra en cambi y

presideix la solemníssima festa del juliol, com també la llarguíssima processó del Dijous Sant y la breu del Divendres.

En aquells dies singularment es de veure com saluda y contempla l' honrat poble mallorquí aquella figura rodejada de tan misteriós prestigi, decorada ab riquíssima percinta, ab doble corona de raigs y d' espines igualment de plata, y ab un ramell sobre la ferida del costat, ahont lluhen l' englantina y 'l jessamí guanyats en los Jochs Florals de Barcelona per don Jeroni Rosselló, primer Mestre en Gay Saber que tingué Mallorca, el qual ne feu present á l' augusta imatge del Crucificat cifra de la devoció més arrelada dins del poble mallorquí.

MIQUEL COSTA Y LLOBERA, PVRE.

EL GÓLGOTA

DEPUÉS DE LA MUERTE DE JESÚS

EL sol, que en otro tiempo se detuvo á la mitad de su carrera para presenciar la victoria del pueblo de Israel, habíase escondido y eclipsado para no alumbrar el horrible espectáculo de la muerte de Jesús.

Consumado estaba el gran sacrificio. La víctima infinita había dado toda su sangre, y la divina justicia quedaba aplacada, la humanidad redimida, satisfecho el precio del pecado, borrada la iniquidad y vencidas, humilladas y sujetas las potestades del infierno.

Callada y silenciosa estaba la muchedumbre sobre la cima del Gólgota contemplando pendiente de la Cruz el cuerpo sin vida del Autor de la vida. Porque como si la majestad y grandeza del suceso hubiese paralizado todo sentimiento en aquellos corazones, inflamados poco antes por el fuego de un odio cruel é inhumano, cesó de pronto el clamor y vocerío de la plebe, cesaron los insultos, sarcasmos y blasfemias de los príncipes del pueblo, ancianos y sacerdotes, y hasta el curso ordinario de los astros y el concertado movimiento de la máquina del universo pareció cesar también y suspenderse.

Entonces habló Dios. Desde lo alto de los cielos dirigió una mirada á la faz de su Cristo; y la voz del Señor, que troncha los cedros del Líbano y levanta las olas del Océano, dejóse oír llena de poder y magnificencia, resonando en todos los ámbitos del espacio y conmoviendo los cimientos del orbe.

La naturaleza entera lanzó un gemido de suprema angustia. Moviése la tierra, sacudida por espantosas convulsiones; hendidas y arrancadas de sus asientos, chocaron unas con otras las rocas del Calvario; saltaron, hechas pedazos, las lápidas de los sepulcros para dar paso á los cadáveres vueltos á la vida; rasgóse de arriba abajo el velo del Templo, poniendo al descubierto el interior del Santuario, triste... desierto... abandonado...; y en medio del universal trastorno y fragor inmenso de los elementos, allá en la cima del Monte Santo, el gentilismo proclamaba por boca de un centurión la inocencia y la divinidad de Jesucristo, exclamando: «¡Verdaderamente este hombre era justo, era Hijo de Dios!»

Las palabras del soldado romano eran la revelación del sacrílego deicidio: el que no conocía á Dios, le confesaba al verle morir; los que debieron reconocerle y recibirle agradecidos de su anun-

ciada visita, le habían rechazado y puesto en cruz.

El terror debió de apoderarse entonces de la multitud, que permanecía aún en la cima del Gólgota; y consternada, dándose golpes de pecho, perseguida por el remordimiento, horrorizada de su nefanda obra, temerosa de la cólera del cielo, se desbando precipitadamente, abandona en confuso tropel aquel lugar de desolación y de muerte, descendiendo atropellándose la cuesta del Calvario, todavía marcada con las huellas ensangrentadas del divino Mártir, invade las solitarias calles de Jerusalén, corre, se desborda, huye... huye de sí misma, de su propia conciencia, del recuerdo de su crimen...!

† RAFAEL TOUS Y FERRÁ,
Deán de Mallorca

CRONICÓ

Día 14.—A la Seu comensan ses oposicions á la canon-gía vacant.

—Escrutini general de ses votacions de diputats provincials. Han resultat elegits, pes distrite de Palma: D. Jusep Alcover, D. Guiem Sancho, D. Francesch Sociés y don Gregori Vicens. Pes distrite de Inca: D. Rafel Llobera, don Juan Massanet, D. Joaquín F. de Puigdorfilá y D. Pere Llobera. Pes distrite d' Ivissa: D. Ignaci Wallis, D. Manuel Guasp, D. Rafel Togores y D. Jusep Riquer.

—Un telegrama de Madrit mos diu qu' una junta vol fé sa traveta á s' aprovació d' es plá d' axamplament de Palma.

Día 15.—Apareix un *Bando* de s' Alcaldía anunciand els

seus bons propósitos y els *graus* que marca sa caixa municipal, al present.

—Mor el conegut Director de s' antiga fábrica de gas D. Eusebi Pascual, ex-diputat á Corts y ex-governador civil. Al cel sia.

—La Diputació felicita á n' en Weyler per haver sigut nombrat ministre.

Día 16.—Sortí cap á Madrit el nou Governador de Canarias.

Día 18.—Brusquetja tot lo dia.

Día 19.—Mal temps.

—Un ca, á pesar de los pesares, mossegá un atlot dins Ciutat.

—Llegim que D. Toni Fernández, President de l' Audiencia, ha sigut jubilat.

Día 20.—El vapor *Catatuña* ha portat el cadáver de don Salvador Coll, mort á Dijon (França).

—Una dona de Binisalem ha passat es *gust* de poré tastá un grapat de *nesples* que, segons diuen, li han regalat. Fruita primerenca.

—A sa sessió de s' Ajuntament han ubert es plech corresponent a n' es pla aprovat d' axamplament de Palma que du per lema: *Felix qui potuit rerum cognoscere causas*. Son autor ha resultat ser l' enginyé D. Bernat Calvet.

ES CRONISTA

Rectificació.—Per error de caixa, en l' article *Maria Magdalena* del número passat, en la retxa 30 de la darrera columna, allá ahont diu: *ni per tot*, ha de dir: *ni bones del tot*. D' altre manera no fa sentit.

Devocionaris—Setmanes Santes

Y

Records de Primera Comunió

N' hi ha á balquena á preus acomodats, á sa tenda d' articles per escritori y dibuix d' en

✻ Jusep Mir ✻

CARRÉ DE LA CADENA DE CORT NÚM. 11

També hi trobareu *capses de compassos, de pintures, albums pera dibuix, id. pera sellos, carteres, porta-retratos, estampes, sorpreses, capelletes* y un sens fi d' objectes més molt á proposit pera obsequiá als nins y nines qui celebren la primera comunió.

—© Preus módichs —©

OBJECTES Y ROBES D'IGLESIA

BAZAR de D. Juan Montaner
Carrer del Sindicat, números, 2 á 10

LA INDUSTRIAL

Gran Bazar de mobiliari artístich, tapizería, cristalería, objectes decoratius, etc. etc.—Enfront del Carrer de Sant Nicolau, entre el *Pas d'en Quint* y la *Costa d'en Brossa*.

PRÈUS ECONÓMICHS

Casa Grandía Hospedaje para Rdos. Sacerdotes y demás personas católicas, desde 3 pesetas diarias en adelante.

PUNTO EL MÁS CÉNTRICO

Baños Nuevos, 12--2.º--2.º—**BARCELONA**

PLANS Y PROYECTES

D'ARQUITECTURA RELIGIOSA
BARTOMEU FERRÁ, Mestre d'Obres
Carré de Muntaner—10—estudi

LA ROQUETA

DE

D. Pere A. Cetre

Fábrica de tota classe de cerámiques artístiques y de retjoles vernisades y altres objectes ornamentaris y de profit per la construcció d'edificis.—Despatx, carrer de San Miquel.

**CASA ESPECIAL PER ESCULTURA RELIGIOSA
ORNAMENTS SAGRATS**

y representant de la fábrica de vidrieras de colors y gravats de

J. AMIGÓ

DE BARCELONA

Plassa d'Antoni Maura número 22
PALMA DE MALLORCA

Se construeixen imatges de sants, en fusta, de primera, segona y tercera classe; com també retaules, sagraris, altars, candalers, cirials, canelobres, sacres y tot lo relatiu á l'ornamentació escultural de les iglesies.

S'hi trobaran també, terns, casulles, capes, estoles, mandils, camis, sobrepelligos, ámits, flochs de misal, bonets, galons, cínguls, confeccionat tot ab teles de la tan enomenada fábrica d'els *Fills de M. Susi* de Barcelona.

Mallorca Dominical**REVISTA BILINGÜE**

Este semanario tiene por objeto difundir lectura sana en forma amena y al alcance de todas las inteligencias.

Se sufragan los gastos por medio de suscripciones desde

25 cénts. de peseta mensuales en adelante

ADMINISTRACIÓN: Cadena, 11.

FÁBRICA ANTIGA DE GAS

Sa que mos dugué sa millora d'aquesta llum tan cómoda y neta.

Sa que l'any 1857 triunfá dels seus competidors á sa subasta, porque va fé una rebaixa en el preu de s'alumbrat publich, que aventatjava emb' un 23 per cent s'oferta que els altres feyan.

Y sempre ha cumplit tots els seus compromisos.

Sa que en 40 anys may meresqué de s'Ajuntament sa mes petita amonestació.

Y conta ab sos mes principals centres de consum.

Y de cada día reb mostres de simpatía des publich.

Sa que ven es gas mes barato y ofereix mes ventatjes als seus parroquians.

OFICINAS: Portella, 16.